

NIȚĂ ANGHELESCU

1903–1999

La 30 martie 1999 a trecut în lumea de dincolo de hotarul anilor Niță Anghelescu, întemeietorul și – multă vreme – directorul Muzeului de Istorie și Arheologie din orașul Călărași (actualul Muzeu al Dunării de Jos).

Niță Anghelescu s-a născut la 3 iulie 1903 în comuna Cuza Vodă, de lângă Călărași, din părinți plugari. A făcut școala primară în satul copilăriei sale, iar studiile secundare la un liceu particular din București. În 1929 a intrat, prin examen de admitere, la Academia de Arte Frumoase, ale cărei cursuri le-a terminat în 1934. Diploma de absolvent al Secțiunii de Pictură, Diviziunea artistică a Academiei de Arte Frumoase, este semnată de renumitul pictor Camil Ressu. Începând din anul 1934, Niță Anghelescu meșteșugeste pictura de șevalet, dar și pictura murală. În această din urmă ipostază înfrumusețează un număr de vreo 15 biserici, între care cele de la Stanoieni, Jegălia și Perișoru (jud. Călărași). Totodată el reinnoiește pictura din alte 10 biserici și capele.

Între anii 1934 și 1944 Niță Anghelescu expune tablouri în Saloanele oficiale de pictură din București; apoi organizează expoziții personale în orașele: Călărași, București, Slobozia și chiar la Cuza-Vodă, satul său natal.

În 1952 intervine un moment de cotitură în viața pictorului. Atunci, în acel an, i se încredințează, pe neașteptate, postul de director al Muzeului de Istorie din Călărași, muzeu care nu exista însă. L-a creat el, Niță Anghelescu, după ce a obținut un spațiu, pe cât de restrâns pe atât de mizer, undeva în centrul orașului.

Primele exponate din nou-născuta instituție se reduceau la 4–5 vase ceramice și tot atâtea cioburi, de epocă romană, recoltate de pe „plaja” dunăreană a Durostorului, de bunul său prieten juristul, poetul și numismatul Vasile Culică.

În 1956 obține pentru instituția lui un alt spațiu, mai încăpător și mai bine plasat topografic: clădirea fostei judecătoria de pe strada Spitalului (astăzi strada Progresului). Pentru adecvarea încăperilor la necesitățile muzeale, Niță Anghelescu a muncit multă vreme singur-singurel, uneori obturând intrări vechi, alteori

străpungând pereți, pentru amenajarea de intrări noi, ca să nu mai vorbim de migăloasa operație de preparare a exponatelor. Acestea se înmulțiseră între timp, ca urmare a excursiilor periegetice în zonele arheologice adiacente Dunării călărășene, excursii întreprinse de el și de Vasile Culică. Echipei Niță Anghelescu – Vasile Culică i se datorează și redescoperirea cetății bizantine din insula dunăreană Păcuiul lui Soare. Cât timp a fost director al muzeului din Călărași, Niță Anghelescu a adunat cu migală tot ceea ce prezenta interes pentru disciplina arheologică. Obiectele erau restaurate cu grijă chiar de el însuși și tot cu grijă aranjate în vitrine după ce, în prealabil, fuseseră inventariate în evidențele instituției.

Niță Anghelescu a luat parte la cercetările arheologice de la Dinogetia, Garvăn și Isaccea (jud. Tulcea), Păcuiul lui Soare și Satu Nou (jud. Constanța), ca și în locuri din județul Călărași. A avut și o frumoasă activitate publicistică. A scris singur sau în colaborare note, studii și rapoarte arheologice. A publicat, de asemenea, articole de popularizare în diferite jurnale și reviste săptămânale.

Niță Anghelescu a obârșit și un muzeu de etnografie, cel de la Slobozia, care astăzi constituie fala orașului de pe malul Ialomiței.

Rar mi-a fost dat să văd un om de felul lui Niță Anghelescu. Era într-o perpetuă mișcare. Aici bătea cu ciocanul un cui în perete, dincolo curăța cu o cârpă praful de pe o vitrină, ca – mai departe – să așeze în poziție cuminte un preș ieșit, nu se știe cum, din perimetrul geometriei lui.

Niță Anghelescu era prieten cu toată lumea. Nu avea neprieteni. Îi stima pe toți, pe cei de pe lângă el și pe cei mai de departe, după cum, la rândul-i, era stimat și el. Devenise proverbial atașamentul lui pentru cei din preajmă-i, ca să nu vorbesc de dragostea-i revărsată asupra familiei. Și-a respectat și și-a iubit soția și copiii din străfundul inimii lui.

Niță Anghelescu era un povestitor încântător. Relata cu mare talent întâmplări din viața lui. Și avea ce povesti pentru că „a trăit îndelungat în ani”. Faptele erau relatate printr-o elocință colorată cu cele mai variate tonuri, pe deasupra însoțite și de mimarea întâmplărilor printr-o neîntreruptă gestică.

Pe scurt, acesta a fost pictorul și arheologul Niță Anghelescu căruia noi, cei care l-am cunoscut, îi vom păstra mereu o pioasă aducere aminte.

Petre Diaconu

LISTĂ SELECTIVĂ DE LUCRĂRI

1. *Cercetări și descoperiri arheologice în raioanele Călărași și Slobozia*, SCIV 6, 1955, 1–2, p. 311–330.
2. *Săpăturile de la Satu Nou*, Materiale 5, 1959, p. 535–542 (în colaborare cu B. Mitrea).
3. *Săpăturile de salvare de la Satu Nou, Cimitiul geto-dacic I*, Materiale 7, 1961, p. 283–289 (în colaborare cu B. Mitrea și C. Preda).
4. *Săpăturile de salvare de la Independența (r. Călărași)*, Materiale 7, 1961, p. 495–501 (în colaborare cu B. Mitrea).
5. *Fragmente de cazan hunic descoperite în sud-estul Munteniei*, SCIV 11, 1960, I, p. 155–158 (în colaborare cu B. Mitrea).

6. *Un mormânt din secolul IV descoperit la Andolina (r. Călărași)*, SCIV 13, 1962, 2, p. 417–440.
7. *Șantierul Independența*, Materiale 8, 1962, p. 609–614 (în colaborare cu B. Mitrea).
8. *Șantierul Satu Nou. Necropola geto-dacă*, Materiale 8, 1962, p. 369–372 (în colaborare cu B. Mitrea și C. Preda).
9. *Șantierul arheologic Păcuiul lui Soare (r. Adamclisi)*, Materiale 8, 1962, p. 713–722 (în colaborare cu P. Diaconu și R. Popa).
10. *Despre necropola din sec. IV e.n. de la Radu Negru (r. Călărași)*, SCIV 14, 1963, 2, p. 167–174 (în colaborare cu P. Diaconu).
11. *Un mormânt de incinerare din epoca feudală timpurie descoperit la Dorobanțu*, SCIV 14, 1963, 2, p. 137–140.
12. *O nouă necropolă din secolul IV e.n. descoperită în raionul Călărași*, RevMuz 3, 1966, 2, p. 161–163
13. *Urme vechi de locuire în colțul de sud-vest al Dobrogei*, RevMuz 5, 1968, 4, p. 348–351 (în colaborare cu P. Diaconu).
14. *O nouă cultură a epocii bronzului în România. Cultura de tip Coslogeni*, SCIV 21, 1970, 3, p. 373–496.
15. *Figurine romane din lut ars de la Durostorum*, Pontica 4, 1971, p. 289–296.
16. *Le trésor de monnaies romaines républicaines découvert à Jegălia (dép. de Ialomița)*, Dacia, N.S. 16, 1972, p. 303–316 (în colaborare cu Maria Chițescu).
17. *Morminte din secolul IV descoperite la Călărași, în Ialomița – Studii și comunicări*, Slobozia, 1977, p. 75–79 (în colaborare cu C. Mușețeanu).